

Työterveyslaitos

Työturvallisuus opetuksessa

**Ammatillisen koulutuksen hyvinvointipäivät
1.-2.12.2010, Vierumäki
FM, suunnittelija Arja Äyräväinen
arja.ayravainen@ttl.fi**

Tässä esityksessä käsitellään

1. **Miksi työturvallisuutta pitää olla opetuksessa?**
(Mainstreaming OSH into Education)
2. **Työturvallisuuden esiintymistä ja laajuutta kouluopetuksessa on tutkittu** (mm. Palukka ja Salminen, Työturvallisuuskoulutuksen valtakunnallinen selvitys)
3. **Kouluopetuksessa on työturvallisuutta**
(terveystiedon yo-kokeessa sitä kysytään)
4. **Työturvallisuuden opetuksesta ja oppimisesta on kannettu huolta aiemminkin** (Työsuojeluverkosto Opetushallituksessa, projekteja)
5. **Sana on vapaa** (keskustelu ja yhteystiedot, jos jälkeen päin tulee jotain mieleen)

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto, Bilbao

- **OSH and education: start young - stay safe**
- **Integrating** or 'mainstreaming' OSH into education forms a key part of developing a prevention culture by teaching children and young adults to live and work safely. The Agency's work in this area supports the recent Commission Strategy on Safety and Health, which recommends education be part and parcel of the school curriculum, either with a view to making people more aware of the problem (much like road safety is taught in some countries) or as a vocational subject in its own right". This feature will be continually updated as a key element in the Agency's efforts to contribute to a European **prevention culture**.
- <http://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>
- **Käännöstä ei saatavilla.** We apologize. The selected content is available only in another language. Would you like to view it anyway in English?
- Euroopan työturvallisuus opetuksessa –verkosto
www.enetosh.net

Miksi työturvallisuutta pitää olla opetuksessa?

- opetusta ohjaa opetussuunnitelma (perustutkinnon perusteet)
- kaikessa ammatillisessa koulutuksessa työturvallisuus on osa elinikäisen oppimisen avaintaitoja nimellä
- Terveys, turvallisuus ja toimintakyky
Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii turvallisesti ja vastuullisesti työ- ja vapaa-aikana sekä liikenteessä ja ylläpitää terveellisiä elintapoja sekä toiminta- ja työkykyään. Hän työskentelee ergonomisesti ja hyödyntää alallaan tarvittavan terveystieteiden sekä ehkäisee työhön ja työympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja.
- Euroopan unioni haluaa juurruttaa työterveyden ja työturvallisuuden opetukseen kaikilla koulutusasteilla lastentarhasta aikuisikään – vain siten luomme työ- ja toimintakulttuurin, joka on ennalta ehkäisevä ja yhtä luonteva kuin liikennekasvatus

Työturvallisuudesta opetussuunnitelmissa

- elinikäisen oppimisen avaintaidot ammatillisissa opinnoissa perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseen 2005/0221(COD)
- työturvallisuus näkyy ammatillisten tutkintojen opetussuunnitelmissa muuallakin kuin alkusanoissa, joskus niissäkin, esimerkiksi: Talotekniikan perustutkinnon suorittanut ottaa erityisen tarkkaan huomioon työn turvallisuuden sekä työkyvyn edistämisen, koska ala on työturvallisuudeltaan vaarallinen toimiala ja turvallisia työtapoja sekä oikeaa asennetta arvostava työturvallisuuskulttuuri on vasta kehittymässä alalle.
- ammattitaitovaatimuksissa on työturvallisuus: noudattaa kaikissa töissä — — työturvallisuusmääräyksiä

Työturvallisuuden esiintymistä ja laajuutta kouluopetuksessa on tutkittu – tuloksia

- vaikka työturvallisuus aiheena koetaan tärkeäksi kaikilla koulutustasoilla, niin opetus on jäsentymätöntä ja vaihtelevaa
- opettajien työturvallisuuskoulutus ja -tietämys on riittämätöntä
- varhaiskasvatuksessa on turvallisuuskasvatusta
- peruskoulussa ja lukiossa (työ)turvallisuus kuuluu lähinnä laboratoriotöihin sekä tekstiili- ja tekniseen työhön (lukioihin palataan myöhemmin)
- ammatillisessa koulutuksessa työturvallisuus on huomioitu parhaiten verrattuna muihin koulutustasoihin
- korkeakouluissa työturvallisuus opetuksessa on satunnaista ja hajanaista
- ammatillisestakin koulutuksesta valmistuneiden mielestä opetuksessa puhutaan työturvallisuudesta liian satunnaisesti
- Palukka, Salminen 2003. Työturvallisuuskoulutuksen valtakunnallinen selvitys
- Salminen, Palukka 2005. Työpaikkojen näkemyksiä työturvallisuudesta ja sen opetuksesta.
- Luettavissa www.tyotapaturmaohjelma.fi (Julkaisut/Raportit)

Kouluopetuksessa on työturvallisuutta –M.O.T. terveystiedon yo-kokeessa!

- terveystiedosta tuli itsenäinen oppiaine perusopetukseen, lukioon ja ammatilliseen koulutuksen vuonna 2001
  - opetussuunnitelmaperusteiden mukaan terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista
  - terveystieto on yksi ylioppilaskokeen reaaliaineista keväästä 2007 lähtien –suosio on koko ajan kasvanut – syksyn 2010 terveystiedon kirjoittajia oli 6200
  - kokeessa on 10 kysymystä, joista pari kolme on suoraan työterveyden ja työturvallisuuden alalta, syksyllä 2010 kysyttiin näitä:
    6. Suomalaisista työntekijöistä hieman yli 30 % tekee vuorotyötä, ja joka kolmas näistä vuorotyötä tekevistä myös yötyötä.
      - a)mitä vaikutuksia vuorotyöllä on uneen ja nukkumiseen?
      - b) miten vuoro- ja yötyön vaikutukset uneen ja nukkumiseen ovat selitettävissä?
- +10. Millaisia vaikutuksia melulla on terveyteen ja toimintakykyyn.
- Miten kokelaat osaavat vastata kysymyksiin, jos opettajilla ei omissa opinnoissaan ole työterveys- ja työturvallisuuskoulutusta?

Työturvallisuuden opetuksesta ja oppimisesta on kannettu huolta aiemminkin

- Työterveys- ja työturvallisuusverkosto (työsuojeluverkosto) Opetushallituksessa
- mukana sosiaali- ja terveysministeriö, Opetusministeriö, Työturvallisuuskeskus ja Työterveyslaitos, puheenjohtaja on Opetushallituksesta, yli-insinööri Arto Pekkala
- verkoston tarkoituksena on edistää työturvallisuuden opetusta ja oppimista toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa
- ajankohtaista on Työturvallisuus ja riskien arviointi työssäoppimisessa ja ammattiosaamisen näytöissä
- OPH myönsi syksyllä 2009 avustuksia työssäoppimisen kehittämiseen (18 hanketta). Näistä neljässä kehitettiin erityisesti työssäoppimisen työturvallisuuteen ja riskien arviointiin liittyviä käytäntöjä. STM:n aloitteesta käynnistettiin näiden neljän hankkeen verkostoituminen. Tavoitteena on tukea hankkeissa kehitettyjen hyvien käytäntöjen leviämistä ja lisätä työturvallisuustietoisuutta
- tuloksia osoitteessa <http://www03.edu.fi/aineistot/tonet/>

Työterveyslaitoksen yhteistyöhankkeita SAKU ry:n ja ammattioppilaitosten kanssa

- On the Road –kiertue (ravitseminen, alkoholi ja fyysinen kuormittuminen työssä)
- Terveenä ja hyvinvoivana ratissa jo työuran alussa 2010-2011, edistää ammattikuljettajiksi opiskelevien terveellisiä elintapoja ja itsestä huolehtimista osana hyvää ammatti-identiteettiä ja työsuojeluosaamista yhteistyössä logistiikka-alan oppilaitosten ja kouluttajien kanssa (STM ja TTL)
- Mun reitti–hanke, jossa kehitetään erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden toiminta- ja työkyvyn valmennusohjelma (TTL, Hengitysliitto Heli ry., Ammattiopisto Luovi, Porin ammattiopisto, SAKU ry, Oulun kaupunki, mm. Nuorisoasiainkeskus)
- Päihdeohjelman kehittämisopas ammattikouluille" – Opas 2011
THL ja TTL
  - Päihdeohjelma-malli työpaikoille ja oppilaitoksille -Opas 2011
  - Implementointihanke 2011-2013 (suunnitteilla)

Lähde: erikoistutkija Riitta Simonen, Työterveyslaitos

Miten muuten edistämme työterveyttä, työturvallisuutta ja työhyvinvointia

- Työterveyslaitoksen koulutus, uutuuksena **Perustietoa työturvallisuudesta syksyllä 2011**
- **Nolla tapaturmaa –foorumi** yrityksille, jotka haluavat parantaa työturvallisuutta
- näihin ja muihin työterveyttä, työturvallisuutta ja työhyvinvointia edistäviin palveluihin ja tuotteisiin tutustumme Hyvinvointitorilla
- keskustelu jatkuu tilaisuuden jälkeenkin, ota yhteyttä arja.ayravainen@ttl.fi

Kiitoksia!